

DU DANSKE LAND - OG VAND

Lyø Lystbådehavn ●

● Bjørnø Landingsbro

● Avernakø Bådehavn

Korshavn Bro, Avernakø ●

SYDFYNSK Ø-TUR

SYDFYNSK Ø-TUR

Bjørnø, Lyø og Avernakø. 3-i-én i de danske sejleres smørhul: det sydfynske øhav. Vi er lige syd for Faaborg i et område, som istiden har skabt til glæde for mennesker, der sætter pris på varieret natur – og gerne til den idylliske side. Og som værdsætter et stille sejladsområde, der dog også rummer sine udfordringer. Her ligger øerne som perler på en snor omgivet af lavt vand, hvor de byder ind med hyggelige havne og en stille, stor natur og et liv, som er særegent for de danske småøer. Kan man se det store i det små, så er der masser af oplevelser at hente på en tur til Bjørnø, Lyø og Avernakø.

Der afsløres ingen hemmeligheder ved at sige, at øerne ikke er overrendt af mennesker på shoppingtur i strøgbutikkerne. Ej heller er det på denne tur, vi skal mæske os i smarte cafeers latte og cappuccinoer. Til gengæld er her højt til himlen og frisk luft til sjæl og legeme.

Vi må færdes frit på vandet, når blot vi tager hensyn til fuglereservater og sårbare naturområder. Det vil vores tilfælde sige, at vi skal være agtsomme ved Odden og Holmene på Bjørnø, ved Lyøs nordspids, Revet

og længere øst på ved Det nye land. Og på Avernakø gælder det mod vest, Avernakø Hoved og mod øst, Revtrillen.

Fra 1. marts til 15. juli yngler titusinder af fugle på øer og holme i området, og de skal ikke forstyrres i denne periode. Derfor går vi ikke i land på ubeboede holme og rev, og vi holder mindst 50 meters afstand til kysten.

Danske Tursejlere har udlagt en hel del Turbøjer i området, og vi vil ikke forsømme lejligheden til at lægge til en tid og samle inspiration og appetit til den videre tur.

Undervejs på vores tur vil vi også gerne dykke ned i nogle af de mange maritime historier, som egnen er så rig på. For godt nok er det første indtryk lutter idyl, men der har udspillet sig mange dramaer til søs i det Sydfynske Øhav, som nok er værd at lytte efter.

Vi er selvfølgelig godt udrustet til turen med opdaterede søkort, rejseguider, læsestof og kaffe. Det bliver en fin tur. ■

Tekst og tilrettelæggelse: Frank Flemming Pedersen, FFP Kommunikation

Danske Tursejlere siger tak for lån af foto til Frank Flemming Pedersen, VisitFaaborg og Colourbox

SYDFYNSK Ø-TUR

BJØRNØ

Efter at have tilbragt natten ved Danske Tursejlers Turbøje ved Dyreborg er det så småt tid til at tage nærliggende Bjørnø i besigtigelse. Børnebørnene, der er med på turen, glæder sig til at se bjørnene, som de er sikre på lever på den lille ø syd for Faaborg. Bare de nu ikke bliver for skuffet, for på de 1,5 km² øen breder sig over, er dyret – som øen har fået sit navn efter – for længst uddød. Vi lægger til ved Bjørnø Landingsbro tidligt på dagen og går straks på opdagelse.

I ganske kort afstand fra Landingsbroen ligger en samling huse, der udgør øens ”by”. Øen er faktisk kuperet med mange høje bakker, hvor de højeste er: Højbjerg (24 m), Milebjerg (23 m), Robbersbanke (17 m), Lysbjerg (16 m) og Havrebjerg (13 m). På nordsiden løber markerne helt ned til kysten, mens sydkysten er præget af gule klinter. Vi nyder det alt sammen på vandreturen, der også tager os forbi den lille strandeng mod nordvest. Det er også her, vi tager badetøjet frem og de unge mennesker nyder en dukkert i havet.

Fuglelivet er rigt, for mange strand- og andefugle har taget ophold på øen og holmene. Men også digesvalen er her i rigt tal. De har deres kolonier ved klinterne. Vi bruger kikkerten flittigt. I et stille øjeblik ærgrer vi os lidt over, at vi ikke har fiskeudstyret med. Efter sigende skulle sydsiden af øen byde på et aldeles glimrende fiskevand, hvor ørrederne gerne bider på krogen. Alt emmer af skøn idyl, fred og fordragelighed på Bjørnø.

> FAKTA

Smugleri

På Bjørnø har det nærmest været en dyd at smugle. I 1700-tallet var man konstant oppe at toppes med myndighederne. For at få skik på forholdene ankom i 1752 en toldbåd fra Faaborg, men besætningen blev smidt på porten af øens mænd. Senere vendte tolderne tilbage og øvede grove ting mod kvinder og børn. Det blev øen for meget, og en retssag medførte en bod på 50 rigsdaler til beboerne, men dommen betød også, at øboerne skulle være fri for toldvæsenets tiltale!

Kilde: www.bjornoe.dk

Selv om der ikke er tale om en egentlig havn i klassisk forstand på Bjørnø, så er Landingsbroen alligevel et naturligt samlingspunkt for øens beboere og gæster. Her ”hænger man ud”, får en tår at drikke, snakker og nyder solnedgangen. Stemningsfuldt samvær.

LYØ

Afgang med kurs mod Lyø Lystbådehavn. Afstandene er ikke store i dette lille hjørne af det sydfynske. Vi runder Bjørnøs nordspids, går sydover i sundet mellem Bjørnø og Dyreborg og ret forude ser vi snart Lyø. Lystbådehavnen ligger på nordsiden af den smukke ø, der har form som en krabbe, der har tabt nogle bagben. ”Klosaksene” udgør skønne naturområder, og midt på ”rygskjoldet” ligger den mest betagende landsby med en række smukke bindingsværkshuse – mange af dem fra 1700-tallet. Øens marker er omkranset af stynede levende hegn af pil og poppel, og

mange steder er stengærder langs vejene bevaret. Øen rundt langs strandkanten er blot 17 km.

Sin lidenhed til trods så er der meget at opleve på Lyø. Vi er på cyklerne, for nu skal der udforskes. Første stop er Lyø by og landsbykirken med den runde kirkegård. Vi snekler os gennem byens smalle gyder, der snor sig mellem bindingsværkshusene og de fem gadekær. Det synes, som tiden er stået stille, for forandringen har været skånsom. Det siges da også, at øens befolkning nedstammer fra 24 bondefamilier, der i 1540'erne blev tvangsforflyttet til Lyø grunden et mislykket oprør mod deres herremand. Mange af øens slægter har da også ejet den samme gård i 450 år.

Den hvidkalkede kirke med det røde tegltag er placeret på byens oprindelige gamle samlingsplads. Kirkegården er cirkelrund, hvilket den er ene om i det ganske land. På disse kanter siger man, at det er Danmarks smukkeste, og vi er enige om, at der er noget om snakken.

Det går vestover ad Vestens vej ud til Lyø Mølle, der ligger højt med en enestående 360°s udsigt over Lyø og havet. Møllen, der er af den hollandske slags, er fra 1876 og opført med kampestensfod. Den har dog ikke været i funktion siden 1938.

Videre ud ad Vestensvej møder vi stendyssen Klokkesten, som er den største af de fem tilbageværende stendysser på Lyø. Engang var der 52 af disse prægtige gravkamre, der er fra mellem 3.500-3.100 år før

vor tidsregning. Klokkestenen har fået sit navn, da man ved at slå forskellige steder på den overliggende sten, kan frembringe klokkelignende lyde og efter sigende få et ønske opfyldt. Børnebørnene ønsker sig is, når vi kommer tilbage til havnen. Det ønske kommer nok til at gå i opfyldelse.

Vi svinger mod nord og er straks ved fugletårnet og det trekantede fuglereservat kaldet Revet. Vi kigger ud over den store sø Vestersjø, som naturens vind og strømforhold har skabt. Der er masser af fugle, der yngler her, og vi ser både klyde, havterne og dværgerterne. Da vi er kommet til Lyø før 15. juli er området lukket for offentlig adgang, så vi kører ad Revvej hjem. Men inden vi er ved havnen, provianterer vi lige i Købmandsgaarden, som en forening gennem "folkeaktier," medlemskontingenter og fondstilsbud har købt og istandsat, så Lyø i dag har en moderne og veldrevet dagligvarebutik. Meningsfuldt samvær. Og minsandten om ikke Klokkestensens ønskekraft blev til virkelighed. Børnebørnene mæskede sig i en stor is hver.

Men Lyø har mere af det gode til os. Så vi er fornuftigt tidligt på færde igen, for cykelturen går til den østlige del af øen. Igen kører vi igennem den idylliske landsby og glæder os over husene og de krogede gyder. På Østensvej passerer vi endnu et gravkammer, Store Stenshøj. Her på østøen er naturen kuperet og præget af tunneldale som, er skabt af istidens smeltvandsfloder under isen. Dalene er frodige og dalsiderne stejle. Yderst mod øst ligger søområdet Østersjø omgivet af enge. Endnu engang må vi overgive os

til den gavmildhed, som Moder Natur har velsignet Danmark med. Vi tager videre ud til stranden, hvor madpakkerne bekommer os vel.

AVERNAKØ

Avernakø er ca. 8 km lang og er på godt 600 ha. Der er 19 km. rundt langs strandkanten. Indtil 1937 bestod Avernakø af to selvstændige øer – Korshavn og Avernak, men da dæmningen – kaldet Drejet – blev opført, forenedes de to øer også i fællesnavnet Avernakø. Mindestenen ved dæmningen bærer indskriften: Ved fælles virke blev Drej til Vej. Mens Avernak er flad med en afvekslende natur, så stiger landskabet på Korshavn og når op til 18 meter på de høje klinter ud mod kysten. Der er to lystbådehavne tilgængeligt: Korshavn Bro og Avernakø Bådehavn.

Vi anduver Avernakø Bådehavn på nordsiden af øen, som er den største af havene. Den er børnevenlig med gode faciliteter, badestrand og et dejligt fiskevand i nærheden, som mange lystfiskere prøver lyk-

> FAKTA

Løsesum for Valdemar Sejr

Lyø har også oplevet kongedrama, da Valdemar Sejr i 1223 under en jagt på Lyø blev taget til fange af grev Henrik af Schwerin og blev fængslet i Danneberg slot. I 1225 måtte Valdemar betale en løsesum på 45.000 mark og afgive et løfte om ikke at hævne sig. Derpå blev han sat fri.

Kilde: VisitDenmark.dk

ken i. Det gør vi også. Vi synes, at vi hørere ørrederne kalde, men bider de også? Der er godt ørredfiske hele øen rundt, men lokale råd siger, at sommerfiskeriet koncentrerer sig langs den dybe sydkyst samt på det store muslingerev til øst for færgehavnen. Det er der vi kasterne linerne ud. Men forgæves.

For børn (og voksne) der gerne vil lære noget mere om den lokale kultur, er der fine aktiviteter i Det sydfynske Øhav. På Avernakø kan man deltage i Find Haletudsen ved at gå på opdagelse i naturen omkring Landhotellet og få en sjov og spændende oplevelse sammen. Der er forskellige aktiviteter at vælge mellem, og man kan låne det nødvendige grej for at komme i gang.

Natur- og kulturoplevelser går hånd i hånd på øen, og det spiller fint på all inclusive musikfestivalen Avernax. Konceptet er enkelt og til at forstå: Når du har købt din billet, får du 2 dages musik, 7 måltider, og alt det øl og sodavand du kan drikke. Avernax afholdes på det idylliske område ved Munke Strand og alt overskud går til afholdelse af festivalen og til støtte af det lokale ø-liv.

Sommeren igennem er der mange arrangementer for beboere og gæster. Og der er rig lejlighed til at købe lokale produkter som bl.a. lammekød, højlandskvæg, gedekød og fisk. I det hele taget så lader det til, at erhverv og foreningslivet trives godt midt i idyllen.

Vi skal på sightseeing på vores cykler. Vi har ikke trådt mange omgange i pedalerne, da vi når Avernakø

> FAKTA

På Avernakø kan I vælge mellem 3 aktiviteter:

- **Fra Ged til Smykker**
Lav smykker af gedehorn
- **Historien i Stenen**
Gå på jagt efter sten på stranden og lav sjove figurer
- **Vandhullets vandvittige væsner**
Tag på opdagelse i et helt andet univers.

By. Avernakø er ikke rig på bevarede fortidsminder, men tre stendysser og store fund af stenalderredskaber vidner om, at øen var beboet for ca. 5000 år siden. En af stendysserne ligger i Avernakø bys sydvestlige udkant. Vi følger vejen ned mod kirken, som er åben. Vi kigger inden for.

Avernakø Kirke, der blev indviet 1542, var oprindeligt et bindingsværkshus af munkesten og marksten. I 1876 fik kirken sin nuværende form med klokketårn. I 1685 gjorde man et af øens fornemste oldtidsfund i form af 6 guldsåle med soltegn. Fundene findes i dag på Nationalmuseet, men der kan ses kopier i Avernakø Kirke.

Videre mod øst passerer vi Munke og en af øens to majstænger. Majstangen er et gammelt frugtbarhedsymbol, som skulle sikre gudernes gunst og en god høst. Én gang om året, Pinselørdag, samles øens beboere om træet, der i Danmark kun findes her på øen og på Strynø.

Vi kører over dæmningen – Drejet – og er nu på Korshavn, hvor vi kigger forbi lystbådehavnen og snupper en forfriskning. Her er stille. Det er lige stedet til at falde lidt i staver og lade fantasi og tanker sejle af sted. Men vi må videre mod vandet, for både badning og frokost venter. Kort efter Korshavn Bro deler vejen sig mod nord og mod syd ned mod Revkrogen, der har en fin sandstrand, men hvor der hurtigt bliver dybt. Derfor vælger vi den brede børnevenlige stand ved Nakke Odde.

Her slapper vi alle af i et par timer før turen går i raskt tempo tilbage til båden.

Alle vil vi gerne holde fast ved en god drøm eller en unik oplevelse. Det vil vi også gerne her i denne øhavsdrom. Historien har vist os, at området har været scene for dramatiske begivenheder. Vi har kun oplevet idyllen. Og den er svær at give slip på. Men vi må sejle mod nye mål. Vi fik ikke set det hele denne gang. Ej heller det meste. Nok ikke engang det væsentligst. Men så må vi jo tilbage. ■

> FAKTA

Under en mineudlægningsoperation til Kiel Bugt natten til den 16. maj 1944 blev en engelsk Lancaster bombemaskine ramt af luftværnsild ved Lillebæltsbroen. Den brød i brand og styrtede i havet ved Avernakø. Hele besætningen omkom. En flyver er begravet på Avernakø, en på Drejø, en i Faaborg, en i Aastrup og 3 har ingen kendt grav.